

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з польської філології

ЖАНР ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ В ТВОРЧОСТІ ГЕНРИХА СЕНКЕВИЧА

Студента групи Сл(пол)06-21
факультету східної і слов'янської
філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:
слов'янські мови та література
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.033
Слов'янські мови
та літератури (переклад включно)
перша – польська
Бабича Микити Андрійовича

Науковий керівник:
Клеофастова Т. В.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023 рік

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Жанр історичного роману, його ознаки та особливості.....	6
Розділ 2. Аналіз жанру історичного роману в творчості Генріха Сенкевича.....	11
Творчий доробок письменника.....	13
Історичні романи письменника.....	20
Висновки.....	27
Список використаної літератури.....	29

Генрік Сенкевич, відомий польський письменник XIX століття, займає важливе місце серед класиків польської літератури, таких як М. Конопницька, Е. Ожешко, Б. Прус, С. Жеромський. Спочатку він працював журналістом, кореспондентом та театральним рецензентом, а потім зосередився на прозі. Сенкевич був великим майстром роману, а його "Ескізи вугіллям" (1877) та "Янко-музикант" (1879) вважаються шедеврами польського реалізму. Один з його романів, "Без догматів" (1891), розповідає про розчарованого польського інтелектуала Леона Плошовського, що є типовим представником середнього чоловіка кінця століття.

Генрік Сенкевич є класиком історичної романтики, але більшість читачів у світі знають його як автора історичних романів з захопливими сюжетами. Його захоплення цим жанром пов'язане з культурною ситуацією, що склалася в його батьківщині в другій половині XIX століття. На той час Польща не існувала як незалежна держава, а її територія була розподілена між росією, Німеччиною та Австро-Угорщиною. Як польський патріот, Сенкевич не міг прийняти таку ситуацію і мав за мету пробудити національну свідомість поляків через свою творчість.

У своїх творах про старі польські часи він намагався знайти відповіді на запитання про те, чому польський народ опинився в такому становищі, які були причини його поразок, що означає "польський дух" та багато інших питань.

Генріх Сенкевич не ухилявся від актуальних підходів до інтерпретації подій польської та східноєвропейської історії. Він намагався у своїх творах зобразити Польщу як центр розвитку цивілізації та релігії протягом певних історичних періодів, зокрема XVI-XVII століть. Його звинувачували критики за замовчування історичної правди в деяких своїх творах. Хоча в цих звинуваченнях була певна доля правди, позиція письменника також

мала своє обґрунтування, оскільки сприяла польському національному відродженню.

Актуальність теми: Вибір історичного роману Генріха Сенкевича як об'єкта дослідження є науково обґрунтованим, оскільки саме твердження про те, що він є засновником цього жанру, може бути головним питанням обговорення. Хоча він не був першим, хто описував історичні події та впливові особистості, він створив новий жанр, який став класичним і послужив зразком для багатьох письменників у Європі та Новому світі. У своєму дослідженні я обґрунтовую цю тезу, розглядаючи внесок Сенкевича і специфіку його підходу до історичного роману.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей жанру історичного роману та його розвитку в світовій літературі. Цю мету можна конкретизувати через кілька завдань:

- Розібратися з особливостями жанру історичного роману.
 - Дослідити, як автор історичного роману сприймає і розуміє історію.
 - Проаналізувати жанрово-стилістичні особливості романів Генріха Сенкевича.
- Вивчити вплив творчості Сенкевича на розвиток історичного роману.

Предметом дослідження є одна з основних характеристик історичного роману, а саме засоби, які використовуються для створення історичного колориту, що відображає минуле певного суспільства.

Об'єктом дослідження є романи Генріха Сенкевича.

Генріх Сенкевич є визнаним новатором у мистецтві художнього слова згідно з традиційним поглядом. Він є справжнім представником сучасного епосу і творцем жанру історичного роману, оскільки введенням нового методу відтворення історичної дійсності в своїх творах він змінив ландшафт цього жанру. Важливість історичної правдивості у творах Сенкевича

визначається не тільки точністю дат та персонажів, але й використанням різноманітних мовних засобів.

Я використав кілька методів у своїй курсовій роботі, а саме: спостереження, порівняння, узагальнення, аналіз і синтез.

Дослідження має новизну та практичне значення. Хоча деякі дослідники вже досліджували українську та польську художню літературу, я зосередився на конкретному жанрі історичного роману в творчості Генріка Сенкевича. Ця робота може бути корисною для вивчення творчості автора або феномену історичного роману. Структурно робота має вступ, два розділи, висновки та список використаних джерел і літератури.

Розділ 1. Жанр історичного роману, його ознаки та особливості

Історичний роман - це піджанр наративу, який базується на реальних історичних подіях, але допускає використання та поєднання як реальних, так і вигаданих персонажів. Виникнення цього жанру пов'язане з епохою європейського романтизму в XIX столітті і авторами, такими як Віктор Гюго, Фонтан і Джеймс Фенімор Купер.

Іспано-американський історичний роман Ани Гарсія Еранца (2009) зазначає:

“... Охоплює майже два століття романів, які спираються на історію для своєї конфігурації, але це зберігає мало формальних подібностей між ними; Національний епізод та іспано-американський постмодерний історичний роман особливо вирізняються своєю особливістю, яка повинна утворювати два піджанри в жанрі історичного роману...”.

Історичний роман будується навколо історичного сюжету, який широко відтворює минулу епоху та історичних діячів. Крім історичних романів, існують також історична драматургія та історичні поеми, що входять до історичного жанру в літературі, а роман займає провідне місце. Одним з жанрових варіантів історичного роману є історико-біографічний роман, який зосереджується на біографії історичних героїв, вчених, художників, письменників, композиторів. Історичний роман своє походження отримав у творах про Александра Македонського, Троянську війну з 1 століття н.е. та французьких псевдоісторичних романів XVII.

Перший справжній історичний роман, написаний Вальтером Скоттом («Веверлі», «Роб Рой», «Айвенго», «Квентін Довард»), поєднавав історичні факти з художнім вигаданням, використовуючи як романтичні, так і реалістичні методи зображення. Цей стиль отримав назву "вальтерскоттівський" і сильно вплинув на розвиток історичного роману в європейських літературах.

В епоху романтизму історичний роман став одним з найпопулярніших літературних жанрів, оскільки він відповідав зацікавленості історією. У реалістичному історичному романі 19-20 століття вірність історичній правді поєднувалася з висвітленням актуальних проблем сучасності. Історичний роман часто мав ідеологічну спрямованість, а історична епоха використовувалася як тло для висвітлення сучасних подій. Сучасний історичний роман часто зближується з іншими піджанрами, такими як

пригодницький або психологічний роман. Часто мова в такому романі має архаїчний відтінок.

Жанр - це одна з основних категорій поетики, яка характеризується високим рівнем узагальнення. Визначення жанру ґрунтується на уявленні про стандартну структуру мовного твору, виділенні та описі найстійкіших, регулярно повторюваних змістових та формальних ознак, що об'єднують групу текстів і подальшій їх типізації. Жанри відрізняються за "організацією композиції, типом наративу, просторово-часовим континуумом, обсягом змісту, художніми прийомами та організаційними принципами мовних засобів". Цікаве визначення надає Ц. Тодоров, який описує літературний жанр як "умовний вибір, зроблений суспільством". Зрозуміло, що жанр є історичною категорією. Літературний жанр, за своєю природою, відображає найстабільніші тенденції у розвитку літератури.

У концепції М. Бахтіна можна виділити дві частини: перша частина пов'язана зі стилем та жанром, а друга частина - з аналізом роману як окремого жанру. З самого початку своєї наукової діяльності М. Бахтін вбачав центральну роль висловлювання в аналізі мови. У висловлюванні три складові - тематичний зміст, стиль та композиційна будова - нерозривно пов'язані та визначаються специфікою комунікативної ситуації. Незважаючи на те, що кожне висловлювання є унікальним за своєю формою, існують відносно сталі типи висловлювань, які М. Бахтін називає мовними жанрами. Він також розрізняє первинні та вторинні жанри.

Первинні жанри, такі як побутовий діалог, оповідання, воєнна команда та наказ, виникають з повсякденного використання мови. Вторинні жанри, як роман, наукове дослідження та публіцистичні жанри, є складнішими і формуються в умовах культурного спілкування, водночас вони включають та перетворюють первинні жанри. Художні тексти, особливо прозаїчні, розвиваються на основі нехудожніх явищ та поєднання

різних типів письма, таких як хроніки, мемуари тощо, і вони мають певну жанрову форму.

Таким чином, жанрова форма передусім є формою конкретного нехудожнього жанрового утворення (первинного жанру), на яке автор спирається, а потім трансформує та змінює його під час створення художнього тексту.

Первинні жанри, коли вони увійшли в склад складних жанрів, претерпівають трансформацію і набувають особливого характеру. Вони втрачають пряме відношення до реальності та чужих висловлювань. Наприклад, репліки з побутового діалогу або листа у романі, зберігаючи свою форму і значення, стають частиною роману і отримують реальність тільки через літературно-художній контекст. Роман в цілому є вторинним висловлюванням, на відміну від первинних жанрів. Ц. Тодоров також висловлює подібну думку, стверджуючи, що кожен тип дискурсу, що зазвичай вважається літературним, має свої нелітературні "родичі", які є ближчими до нього, ніж будь-який інший тип "літературного дискурсу". Вчений розглядає поняття дискурсу як структурну протилежність до функціонального поняття "вживання мови".

Очевидно, мова породжує речення, які взаємодіють між собою та вимовляються в соціально-культурному контексті, і з часом перетворюються на вислови, а мова стає дискурсом. Таким чином, дискурс має багатофункціональний та багатформний характер, і літературний дискурс, внаслідок цього, є різноманітним. При аналізі художніх творів, важливим є визначення терміну "жанр". Існує безліч визначень цього терміну, які мають багаторічну історію розвитку, починаючи з "Поетики" Аристотеля і закінчуючи сучасними поглядами, включаючи концепцію деконструкціоніста Жака Дерріди, який бачить у жанрі механізм насильства над письменником. Він стверджує: «Як тільки прозвучало слово «жанр», ...

намітилася межа. А коли встановлена межа, недалеко вже до норм і заборон».

Проте, коли ці слова вченого були висловлені, його почерпнуті занепокоєння були марні, оскільки в кінці XX століття в літературі та мистецтві наступила епоха постмодерністського жанрового "безладу". Жанрові норми можуть обмежувати письменників у епоху класицизму, але це не завжди було так. Ці норми були набором правил, які визначали основні ознаки твору. З початку XIX століття концепція жанру як "жорсткого" канону почала поступово розпадатися і змінюватися. У XX столітті вона була тлумачена як конвенція, умовність продуктивного висловлювання, згідно з авторами рецептивної естетики.

Розділ 2. Аналіз жанру історичного роману в творчості Генріха Сенкевича

У 1980-х роках Генрік Сенкевич почав цікавитися історичними темами. Це не було просто випадковістю, оскільки тодішній рист русифікації в Королівстві та національний утиск поляків змусили Сенкевича звернутися до героїчної історії польського народу. Він сподівався надихнути своїх співвітчизників до продовження боротьби за національну свободу. Проте, письменник вважав шляхетність основною силою національної історії, тому це обмежувало його розуміння минулих подій та історичної перспективи.

Особливо цікавим в цьому контексті є роман "Вогнем і мечем" (1883), який є першою частиною історичної трилогії, що включає також романи "Потоп" (1886) і "Пан Володєвський" (1888). У цій роботі чітко виражена позиція автора щодо Національної визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Сенкевич симпатизує польській шляхті, і в романі романтизується чесноти лицарів і перебільшується їх ідеалізація. Представники польської культури, такі як Болеслав Прус, критикували цей роман за відсутність історичної правди та ідеалізацію шляхти.

Роман "Потоп" більше відображає історичний реалізм. Він розповідає про боротьбу польського народу проти шведської армії в XVII столітті. У цьому романі Сенкевич розуміє та представляє літературно та мистецько причини занепаду Польщі - феодальну анархію, зрадницьку політику магнатів, свавільність та самозакоханість шляхти. Проте в цьому романі, так само як і в першій частині трилогії, погляди Сенкевича на історію Польщі були обмеженими та суперечливими.

Висока художня якість твору, захоплюючі пригоди та яскраві образи в трилогії, зокрема в романі "Потоп", сприяли успіху письменника. Персонажі цих романів збагатили польську літературу. Незважаючи на тенденцію до ідеалізації шляхти, Сенкевич зумів надати своїм персонажам як позитивні, так і негативні риси.

2.1 Творчий доробок письменника

Сенкевич почав свою літературну кар'єру з написання коротких оповідань - у нього їх було більше ніж сорок. Він використовував різні форми: гумор, казку, побутові історії, щоденник тощо. Його перша робота "Гуморески із портфеля Ворошили" містить чітке повідомлення про ідеологію позитивізму. Вона складається з двох історій: "Пророка на батьківщині немає" і "Двох доріг".

Багато творів Сенкевича мають дітей як героїв. Іншою темою є доля звичайних безпорадних селян, які примушені служити в армії окупантів. Він також писав про проблеми емігрантів у чужих країнах, тугу за Батьківщиною. Деякі оповідання були натхнені враженнями від поїздки в Америку, зокрема темою життя емігрантів та стражданнями індіанців. Наприклад, "Сахем" розповідає історію про сина вождя племені, який стає принизливим клоуном в цирку.

Сенкевич отримав Нобелівську премію за свої видатні заслуги в епічній літературі, хоча багато людей вважають, що саме роман "Камо грядеши" був причиною цієї нагороди. Цей роман став дуже популярним, вийшов у великому тиражі, був перекладений на багато мов і знятий фільмом. Сенкевич не заробив на цьому багато грошей, оскільки Росія, де він жив, не захищала авторські права. Однак, любов мільйонів читачів у всьому світі була безцінною для нього.

Сенкевич використовував багатий мовний стиль та майстерно розкривав сюжети своїх романів. Його історичні романи, такі як "Вогнем і мечем", "Потоп" і "Пан Володимерський", принесли йому велику славу. Він глибоко досліджував історичні періоди, використовуючи хроніки та спогади того часу. Ці романи розповідають про події в Речі Посполитій у XVII столітті, коли країна стикалася з загрозою зовнішнього вторгнення.

У цих романах Сенкевич показує як недоліки і зради сповнені були Речі Посполитої, але в той же час він підкреслює героїзм та жертвність лицарства та шляхти в обороні Батьківщини. Вони боролися проти козаків під командуванням Хмельницького, шведів та татар.

Сенкевич написав історичний роман, що поєднує пригоди. Сюжет розгортається на великій території від Сілезії до кордону з Україною і включає поле бою, королівський двір, благородні маєтки і збори. Роман дуже динамічний, з багатьма пригодами, боями, погонями, стріляниною і викраденнями. Описи битв і насильства несуть в собі жорстокість і садизм.

Письменник заповнив роман багатьма персонажами, як історичними, такими як Єремія Вишневецький, Стефан Чарнецький, Павло Сапега, Ян Казимір, Ян Собеський, Карл Густав, Хмельницький, так і вигаданими, серед яких основні герої роману: Скшетуський, Кміциц, Володимерський. У романі персонажі зазвичай мають чітку моральну орієнтацію - вони або позитивні, або негативні. У історичних подіях завжди присутня історія кохання, і завжди перемагає позитивний герой, усі закінчуються весіллям.

В "Трилогії" Сенкевич проявив свій великий талант епічного письменника. Він вміло будує сюжет, створює яскраві персонажі і незабутні сцени, детально описує побут і використовує старовинні слова. Його романи

були дуже популярними, перекладені на багато мов і екранізовані. "Трилогія" завжди залишалася найулюбленішою серед читачів і принесла письменникові культовий статус.

Хоча деякі інтелектуальні кола не поділяли захоплення Сенкевичем, вони не критикували його сильно. Проте, були деякі критичні коментарі щодо історичної точності його роману "Вогнем і мечем".

Історичний роман не тільки продовжив літературні традиції, але також представляв невідомий раніше художній синтез мистецтва та історичної науки, що привело до нової епохи в розвитку англійської та світової літератури.

Особливості історичного роману включають:

1. Поєднання достовірного зображення минулого життя з цікавою динамічною інтригою, яка приводиться в рух великими людськими пристрастями, такими як заздрість, ревності, мстивість, зажерливість та любов до своєї країни, роду, сім'ї і т.д.

2. Використання опису, оповіді та діалогу як трьох компонентів роману, які поєднуються у відповідному співвідношенні, створюючи єдине ціле.

Описи в романах Генріха Сенкевича виконували роль не лише введення в сюжет, а й історичного коментаря до подій та персонажів. Розповідна лінія створювала історичну перспективу розвитку подій, а письменник закликав своїх читачів бачити все зі сторони, виконуючи не лише роль учасника подій, а й спостерігача. Діалоги відзначалися історичним колоритом та особливостями поетики. Відсутність авторського втручання дозволяла персонажам вільно рухатися, мислити та говорити самостійно. У романах Генріха Сенкевича поєднано романтичні пригоди, виразні почуття та суперечливість окремих героїв, які нерідко керувалися протилежними мотивами в своїх вчинках.

Усіх героїв можна розділити на кілька груп:

1. Реальні історичні персонажі, які не займали центрального місця в оповіді.

2. Представники народу, які активно брали участь у розвитку сюжету і уособлювали загальний образ народу, що об'єднував різні соціальні групи.

3. Молоді люди, пов'язані з основною сюжетною лінією. Вони можуть не мати яскраво виражених індивідуальних рис, проте відзначаються порядністю, чесністю, сміливістю та здоровим розсудом.

Генріх Сенкевич у своїх романах виховує героїв шляхом пройдених випробувань, страждань і пригод, що виповнені ризиками і загрозами.

Він встановлює тісний зв'язок між історичним життям та особистою долею героя, проте у романі основну увагу приділяє зображенню самої історії, її руху і розвитку, розумінню письменником історичного процесу.

Автор віддає перевагу реалізму і уведенню читача до правильних суджень про ту епоху.

Генріх Сенкевич не претендує на першість у створенні історичного колориту, визнаючи в цьому аспекті першовідкривачем роман "Замок Отранто" Хораса Уолпола, який найбільше цінував за його здатність викликати в читачі асоціації і підготувати його до сприйняття дивовижних подій, вірувань і почуттів персонажів.

Генріх Сенкевич ретельно проробив естетику історичного роману, відхилившись від популярних готичних і антикварних романів того часу. Готичний роман надихав читача на інтерес до місця подій і навчав письменника пов'язувати їх з національним контекстом. Антикварний роман навчив Сенкевича уважно ставитися до місцевого колориту, точно реконструювати минуле і передавати не лише матеріальний світ епохи, а й її духовну сутність.

Сюжет	<i>Широка панорама життя минулих віків. Історія висвітлена через долі окремих людей</i>
Герої	<i>Історичні особи і вигадані персонажі. Представники різних соціальних класів. Відсутній поділ на позитивних і негативних героїв.</i>
Конфлікти	<i>Історичні:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>соціальні</i> ● <i>моральні</i> ● <i>національні</i>
Історичний підхід	<i>Відображення реального ходу історичного процесу. Обумовленість подій і характерів соціально -історичними умовами. Історію показано в русі.</i>
Авторська позиція	<i>Об'єктивний підхід у зображенні подій. Автор виражає свої думки через децю ідеалізованих персонажів.</i>

Таблиця 1.1 Своєрідність історичних романів

2.2 Історичні романи письменника

Творчість Генріка Сенкевича (1846–1916) відображає цілу епоху в історії польської літератури. Його літературна діяльність почалася в період роздробленості Польщі під впливом варшавського позитивізму, який мав не лише філософський, але й суспільно-ідеологічний характер, відмінний від західноєвропейського. Перші твори Сенкевича відображали сучасну дійсність, проблеми знедолених селян, бідних містян і їхні страждання. Відразу після появи його перших творів, таких як "Janko muzykant", "Za chlebem", "Bartek Zwycięzca", стало очевидним, що перед нами великий талант з необмеженими можливостями. У всіх творах Сенкевича, незалежно від їхньої тематики, відчувається органічний зв'язок між патріотичним пафосом та трагічним світоглядом автора. Письменник завжди прагнув до поліпшення суспільства, до миру та злагоди для своєї країни, до економічного піднесення, але разом з тим бажав, щоб майбутні покоління пам'ятали страждання та злиденні минулого та подвиги попередніх

поколінь. Саме тому історія так приваблювала художника, який прагнув зробити незабутніми славні часи минулого Польщі.

Історичний роман став основною формою висловлення дійсності для Сенкевича. Незалежно від тематики та конфліктів історії, він легко розпізнавав ознаки сучасності, аналогії з сьогоденням та втілював патріотичний заклик.

Перша історична робота Сенкевича була повість "Tatarz niewoli", опублікована в 1880 році, але його перший історичний роман "Ogniem i mieczem" (1884) приніс письменникові величезний успіх. Роман вийшов частинами у краківському журналі "godzina" і "Słowo" (Варшава). Відчувши цю "хвилю", з урахуванням великого успіху першого роману, автор наполегливо працював над створенням ще двох романів, які утворили відому трилогію: "Potop" і "Pan Wołodyjowski". Ця трилогія, присвячена війнам Речі Посполитої XVII століття, була прийнята читачами з великою прихильністю та читалася з насолодою.

Особливе місце у літературному доробку Сенкевича належить історичному роману "Krzyżacy" ("Хрестоносці"), в якому автор описує найвизначніші та одночасно жорстокі події середньовічної Польщі. Перша публікація роману відбулася частинами у журналі "Tygodnik Ilustrowany" протягом 1897–1900 років. В окремому виданні роман побачив світ через редакцію журналу "Вісник іноземної літератури" у 1897 році. Як зазначав Д. Благой, "Генрик Сенкевич, польський романіст, вдався до потужного Вальтер-Скоттівського струміння (романи про польську історію: "Вогнем і мечем", "Потоп", "Пан Володиєвський", "Хрестоносці" та ін., а також знамените "Quo vadis" про початкові роки християнства). Його романи відрізняються детальним вивченням епохи (з майже відсутністю фактичних помилок) та великим талантом, що робить читання їх так само захоплюючим, як твори О. Дюма-батька".

Мало хто сьогодні звертає увагу на "малу прозу" Генріка Сенкевича, але вона безумовно варта особливої уваги. У цих творах можна відзначити образну систему, динаміку дії та зв'язність подій, а також надзвичайну емоційність оповідання. Романи "Hania" (1876), "Za chlebem" (1880), "Kontury węglowe" (1877), "Likhtarnik" (1881) та інші яскраво ілюструють скрутне життя простих людей, які прагнуть щастя навіть у складних умовах загального занепаду та поневолення країни. Перші твори письменника, за офіційною критикою, визначають його як позитивіста, хоча іноді його вважають консерватором.

У 1880-их роках з'являються перші великі історичні романи Сенкевича. Митець звертається до давнього минулого своєї країни, зачарований сивою давниною, що містить походження його сучасної історії. У його відомих романах легко помітити заклик до патріотизму та мудрі поради для майбутніх поколінь. Про них В. Гомбрович писав: "Могутній геній! Немає, можливо, іншого письменника, який би був одночасно таким першорядним і другорядним. Він - Гомер другого порядку, Дюма-батько першого класу. Справді, важко знайти у літературній історії щось подібне, такий чарівний талант, такий могутній вплив на уяву громадськості... Якби вплив мистецтва на людей був критерієм для літературної історії, Сенкевич (цей демон, ця катастрофа нашого розуму, цей шкідник) зайняв би в ній місце у п'ять разів більше, ніж Міцкевич".

Історичні романи «Quo vadis?» і «Krzyżacy» займають провідне місце в літературній спадщині Сенкевича. Розглянемо, що таке історичний роман і які є його корені. Звернемося до початку розвитку цього жанру і його основних класифікаційних характеристик.

Походження історичного роману можна простежити ще у давньодавній епохі Александрійського періоду, коли вперше з'явилися художньо-історичні персонажі, такі як Александр Великий, учасники Троянського походу та інші. З тих часів розпочалася безкінечна історія

легендарних образів і сюжетів, що були перетворені багатьма поколіннями письменників і знайшли своє відображення в різних національних культурах.

Переконаливо ґрунтовні риси історичного роману визначив М. Бахтін:

- Поєднання історії та приватного життя;
- Подолання замкненого минулого і досягнення повноти часу (тобто, в теперішньому яскраво живе минуле як таке, а не лише спогади про нього);
- Поєднання в романах різних типів часу: грецького авантюрного, народно-міфологічного, замкового, історичного і т.п.;
- Використання та трансформація попередньої літературної традиції («готичний» і сімейно-біографічний роман, історична драма.).

Існує величезна кількість прозових творів, що присвячені історичній тематиці. У масовій літературі широко використовуються історичні сюжети як засіб розважальності, що одночасно сприяє формуванню стереотипного сприйняття історичного минулого і його художнього осмислення в жанрі роману.

На нашу думку, варто розрізняти відмінні риси «жанру історичного роману» і «роману на історичну тематику».

Необхідно враховувати історичний фактор як найважливіший елемент дослідження жанру історичного роману, а не просто історичну тематику романів. Це основна спільна особливість цих романів, незалежно від їхнього періоду (наприклад, Просвітництва чи польського бароко). Гегель зазначав, що науковий підхід є важливим для визначення справжньої цінності художньої творчості.

За словами В. І. Борщукова, визнаний історичний роман відрізняється масштабністю та значущістю зображуваних подій. Цей жанр відображає швидкотечні історичні події, руйнування та успіхи видатних історичних особистостей, а також життя країни чи країн, що мають вагоме значення в

історії. Героями таких романів обов'язково є історичні постаті, такі як царі, королі, полководці, які вплинули на хід історичних подій.

Таким чином, популярність історичного роману пояснюється сучасним контекстом і формуванням національної, історичної і романтичної свідомості.

У ХІХ столітті жанр історичного роману виник як частина реалістичної літератури під впливом Вальтера Скотта. Згідно з Д. М. Урновим, Скотт першим у світовій літературі зосередився на проблематиці історичного роману, поєднавши "мистецтво з життям" в рамках історії. Вальтер Скотт реалістично та переконливо передавав образи минулого, що захоплювало та дивувало читачів усього світу.

У романі "Quo vadis?" ми спостерігаємо найдраматичніший період римської історії - останні чотири роки правління імператора Нерона, який привів імперію до загального занепаду. Автор протиставляє два світи: могутню правлячу силу та силу духовності.

Сюжет і конфлікти роману складаються з окремих подій. Нерон, відомий як "нелюд" і "комедіант", є втіленням старого світу. Він є вбивцею, злочинцем і поширювачем ненависті. Кульмінація роману розповідає про пожежу, яка перетворила Рим на руїни і спричинила багато страждань для містян. Імператор наказав спалити місто та звинуватив християн в цьому, влаштувавши їх публічні катування. Ця страхітлива подія стала визначальною для сюжету роману.

Нерон також загинув жахливою смертю. Але автор також показує майбутнє. Генрік Сенкевич пов'язує нове життя, відновлення духовних цінностей та гуманності з персонажами, які прийняли християнство, такими як Клавдій, Помпонія, Лігія та інші, які сприяли поширенню християнства. Багато з них є патриціями, але більшість - люди нижчих станів і раби.

У романі "Quo vadis?" Генрік Сенкевич виявляється видатним майстром художнього зображення. Його герої - представники перших християнських спільнот, перші борці за душу і сім'ю, за можливе і бажане, за досягнення та завойоване. Ці герої роману вірні своїм ідеалам до останнього, готові пожертвувати чим завгодно ради громадських інтересів.

Також вражаюче протиставлення персонажів з різних соціальних верств. Особлива увага приділяється численним персонажам, що еволюціонують протягом подій. Зокрема, варто згадати Патронія, повіреного Нерона, молодого трибуна Вініція і плебея Хілона.

Відтворюючи реальні історичні події минулого, Генрік Сенкевич створював художні образи кожного персонажа, використовуючи аутентичні історичні джерела, факти та документальні свідчення (наскільки це було можливо) від античних авторів, таких як Сенека, Тацит, Плутарх, Светоній.

Універсальний талант Генріка Сенкевича, як неперевершеного історика-письменника, також засяяв у середньовіччі в романі "Krzyżacy" ("Хрестоносці"). Це був час героїчної боротьби слов'ян з Тевтонським орденом, який довго і жорстоко загарбав східні землі. Вишколенням цієї історії є битва під Грюнвальдом в 1410 році, де об'єднані прапори слов'ян розгромили німецьких "псів-лицарів" і принесли своїм народам довгоочікуваний та благословенний мир.

Композиційною основою оповіді є романтична історія кохання між шляхтичем Збишком і лицарською донькою Данусею в історичному романі Генріка Сенкевича. Читач має можливість зустріти великих вельмож, шляхтичів і простих селян: князя Владислава Ягайла та його двоюрідного брата Вітовта, королеву Ядвігу, гросмейстерів ордена Конрада і Ульріха фон

Юнгінгена, полководців Завіша і Зіндрама, шляхтичів Мацька і Зіха та інших. Завдяки винятковій чутливості до теми та предмета історії, майстерному володінню словом, психологічній точності і художній образності, письменник створив історично достовірну картину життя Польської держави у XIV-XV століттях.

Історичні романи Генріка Сенкевича, які були перекладені численними мовами протягом багатьох десятиліть, стали джерелом досліджень у різних галузях, таких як історія, літературознавство і лінгвістика. Дослідники не тільки досліджували історичний зміст його творів, але також були зацікавлені в тому, як вони належать до історичного жанру як різноманітності жанрів. Ми можемо з упевненістю сказати, що романи Сенкевича є справжніми історичними романами, які відтворюють історію Польщі та світову історію з використанням реальних історичних фактів, фігур, епох і інших складових. Аналіз тексту і контексту його романів розкриває історію та історичних персонажів Сенкевича, які відтворені з художньою інтерпретацією та високою правдоподібністю. Однак глибина теми, образів і сюжету його історичних романів вимагає подальших детальних досліджень.

ВИСНОВКИ

1. Історичний роман - це книга, яка поєднує реальні історичні події і персонажі з художнім вигаданим сюжетом. Генрік Сенкевич написав такі романи і був критикований за історичні неточності та перебільшення польської героїчності.

2. Сенкевич дуже добре вивчив історію, перш ніж писати свої романи. Він брав взірцем готичні та античні романи, які надихали його на створення живих та правдоподібних персонажів і відтворення історичного контексту.

3. Сенкевич був майстром у деталізації персонажів та образів. Він використовував історичні джерела, щоб створити більш реалістичне зображення епохи, суспільства та побуту. Мова та стиль його творів також привертали увагу.

4. Творчість Сенкевича сильно вплинула на розвиток історичного роману. Він намагався підняти моральний дух свого народу через відображення історичних перемог і трагедій. Його романи стали засобом самовираження, впливу на суспільство та поширення власних ідей серед читачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- лагий Д. Історичний роман // Літературна енциклопедія: Словник літературних термінів: У 2-х т. м.; Л.: Вид-во Л. Д. Френкель, 1925.
- орщук У. Поле битви ідей. М.: Наука, 1983. 57 с.
- олодинська О.В. Історичне минуле як предмет висловлювання: сучасна англійська проза та постмодерністська історіографія / Автореф. дис... канд. філол. наук. М., 2004. 36 с.
- услов О. Роль Генріка Сенкевича у формуванні польської національної самосвідомості (1880–1914 рр.). / Автореф. дис... канд. істор. наук. М.: 2003. 34 с.
- рнов Д. Шістдесят років тому. М.: Наука, 1989. 165 с.
- ахтін М. Форми часу та хронотопу в романі. Нариси з історичної поетики // Питання літератури та естетики. М., 1975.
- алич О. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. - К.: Лібідь, 2001. - 451 с.
- ндрєєва Л. Г. Зарубіжна література ХХ ст. Підручник для вузів/Л. Г. Андрєєва, А. В. Карельський, Н. С. Павлова. - М.: Вищ. шк.; Вид. Центр «Академія», 2000. - 559 с.
- ейзов Б. Г. Французький роман ХІХ століття/Б. Г. Рейзов. - М.: Вищ. шк., 1977. - 302 с

уков В. А. Історія літератури. Зарубіжна література від витоків донині / У. До. Луков. - М.: Академія, 2006. - 510 с.

алізеєв В. Є. Теорія літератури/В. Є. Халізеєв. - М.: Вищ. шк., 1999. - 425 с.

лізарова М. Є. Історія зарубіжної літератури ХІХ століття / М. Є. Слізарова, С. П. Гіждеу, Б. І. Колесніков та ін. – М.: Держвидав Мін-ва освіти РРФСР, 1960. – 561 с.

сторія всесвітньої літератури: в 8 т. / АН СРСР, ІМІ ім. А. М. Горького; гол. ред. Г. П. Бердніков. - М.: Наука, 1983-1994.

сторія французької літератури/за ред. І. І. Анісімова. - М.: АН СРСР, 1956. - 730 с.

удожня специфіка жанру історичного роману [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/hudozhestvennaya->

. Флобер Саламбо. Книга [Електронний ресурс]:

ікіпедія [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

Анотація

Aktualność tematu. Wybór powieści historycznej Henryka Senkiewicza
stwierdzenie, że twórcą tego gatunku literatury jest Henryk Senkiewicz, może się

k

omuś wydać dość kontrowersyjne, gdyż nie jest on pierwszym, który opisuje

p

r

a

c C

e Poznaliśmy cechy gatunku powieści historycznej. Powieść historyczna to dzieło wykorzystujące prawdziwe wydarzenia historyczne i postacie historyczne. Powieść historyczna była bardzo istotna w twórczości pisarza.

m Ważnym punktem jest zrozumienie, że istnieje powieść historyczna, a w pobliżu znajduje się dramaturgia historyczna i poetyka, które nie wymagają takiego poziomu autentyczności jak pierwsza.

rl Nawet Henryk Senkiewicz był często krytykowany za to, że w jego pracach było wiele niekonsekwencji historycznych. Zasadniczo dotyczyło to motywów patriotycznych autora i nadmiernej egzaltacji narodu polskiego w wydarzeniach historycznych, które wypaczały rzeczywistość historyczną.

w. Rozważaliśmy momenty rozumienia historii przez autora.

ażę, że Henryk Senkiewicz sięgnął po powieść historyczną, szczegółowo badając estetykę, wziął za podstawę znane i popularne powieści gotyckie i antyczne. Powieść gotycka wzbudziła zainteresowanie czytelnika miejscem akcji, a tym samym nauczyła artystę korelacji wydarzeń z określonym podłożem narodowym. W powieści gotyckiej, fabularnej, bohater miał prawo do niezależności zachowania i refleksji, ponieważ zawierał w sobie także część dramatu czasu historycznego. Powieść starożytna nauczyła Henryka Senkiewicza uważać na lokalny koloryt, profesjonalnie i bezbłędnie rekonstruować przeszłość, odtwarzając nie tylko prawdę materialnego świata epoki, ale przede wszystkim osobliwości jej duchowego oblicza.

e Przeanalizowaliśmy cechy gatunkowo-stylistyczne powieści Henryka Senkiewicza.

t

y

f

Warto zauważyć, że najważniejszą i najważniejszą rzeczą, która chwyta czytelnika i pisarzy, jest niezwykle szczegółowe i wirtuozowskie przetwarzanie postaci i ich wizerunków. Pisarz wykorzystał odniesienia i źródła historyczne, aby uzyskać głębszy i dokładniejszy obraz epoki, społeczeństwa, ludzi, życia. W jego ustach interesują nie tylko cechy historyczne i kompozycyjne. Język pracy i jej konstrukcja jest przedmiotem szczególnego zainteresowania odpowiednich specjalistów.

Odkryli wpływ twórczości pisarza na rozwój powieści historycznej.

Ponieważ autor tworzył w bardzo niespokojnych czasach, kiedy jego ojczyzna była podupadła z powodu licznych problemów, wszystko to znalazło odzwierciedlenie w twórczości Henryka Senkiewicza. Starając się podnieść morale ludzi i przypomnieć sobie, jakie zwycięstwa i porażki czekały Polaków w przeszłości, odwołuje się do powieści historycznej, w której staje się mistrzem. Henryk Senkiewicz przekształcił gatunek literacki w sposób wypowiedzi, sposób ideowego oddziaływania na społeczeństwo i sposób przekazania czytelnikom własnego zdania.

Słowa kluczowe: Henryk Senkiewicz, powieść historyczna, pisarz polski, powieść, Polacy, twórczość, gatunek, cechy gatunkowe